

Sociální pedagog v základní škole

Rozhovor se sociálním pedagogem Mgr. Jiřím Daňkem

Základní škola Přerov, Boženy Němcové 16

Můžete prosím představit základní školu, na které momentálně působíte?

Pracuji na Základní škole Boženy Němcové v Přerově (dále jen ZŠ), kterou navštěvují zejména romští žáci, kteří pochází ze sociálně znevýhodněného prostředí, někteří dokonce z nevhodného či nepodnětného rodinného prostředí a někteří žáci mají speciální vzdělávací potřeby.

Tato ZŠ patří mezi základní školy v hlavním vzdělávacím proudu a v současné době ji navštěvuje přibližně 190 žáků, kteří jsou vzděláváni dle školního vzdělávacího programu „Škola pro všechny“. Na škole působí školní poradenské pracoviště (dále jen ŠPP), jehož součástí je nejen sociální pedagog, ale také výchovný a kariérový poradce, speciální pedagog, školní psycholog a metodik prevence.

Jaká je náplň Vaší práce a kdo určuje její obsah?

Moje pracovní náplň je velmi rozmanitá. Některé činnosti vykonávám pravidelně a některé jen občas (např. jen párkrát do roka), záleží na konkrétní potřebě a situaci. Náplň mé práce určuje ředitelka školy. Někdy si však náplň práce doplním o další činnosti (např. preventivní program, zájmový kroužek), ale vždy po domluvě s paní ředitelkou a dalšími členy školního poradenského pracoviště.

Vykonávám terénní práci, jejíž hlavní úlohou je získání důvěry rodičů pro další spolupráci se školou. V případě potřeby realizuji v rodinách sociálněprávní poradenství, zprostředkovávám pomoc odborných poradenských a zdravotnických pracovišť a jiných odborných zařízení. Někdy také pomáhám rodičům při jednání s úřady. V rámci terénní práce pomáhám identifikovat rodiče, kteří neplní své povinnosti, nezabezpečují dostatečnou péči o děti nebo jejich výchovu a ohrožují tak zdárný vývoj dítěte nebo ho narušují. V některých rodinách pak monitoruji, jak rodiče plní či neplní své rodičovské povinnosti a zároveň se snažím zvýšit jejich sociální integraci a optimální fungování rodiny.

Spolupracuji s učiteli a asistenty pedagoga. Poskytuji jim pomoc a podporu při řešení konkrétních problémů, jako např. zprostředkování komunikace s rodiči, řešení zvýšení omluvené i neomluvené absence, popř. zhoršení prospěchu a chování žáků. Pedagogům zároveň předávám informace o rodinném prostředí žáků, které jsou důležité pro výchovně-vzdělávací proces žáků.

Dále spolupracuji se členy ŠPP a zároveň jako jeho vedoucí koordinuji činnosti pracoviště a vedu porady (spolupráci s dalšími pracovníky ŠPP rozvádím níže).

Také spolupracuji s dalšími zainteresovanými orgány a organizacemi jako např. OSPODem, Policií ČR, městským úřadem, zdravotnickými zařízeními, PPP a SPC, SVP, neziskovými organizacemi atd. Ve spolupráci s třídními učiteli a členy ŠPP se podílím na prevenci a intervenci rizikového chování a v případě potřeby vykonávám i krizovou intervenci. Podílím se na odhalování a řešení šikany a také občas realizuji ve třídách komunitní kruhy. Realizoval jsem preventivní programy zaměřené na rizika sociálních sítí. A od školního roku 2019/2020 realizuji preventivní program Hra na hraně zaměřený na problémové hraní.

Občas řeším výchovné a vzdělávací problémy žáků. Se žáky nejčastěji řeším vysokou omluvenou i neomluvenou absenci nebo záškoláctví a jejich nevhodné chování ve škole, jako např. odmítání pracovat ve vyučování, drzé či vulgární chování, konflikty mezi žáky i učiteli. Někdy se žáky řeším i další rizikové chování jako např. kouření, užívání alkoholu či marihuany, krádeže, ničení cizího majetku, výtržnictví. Podle potřeby si někdy žáky беру na individuální výuku a procvičujeme probrané učivo.

Dále vedu konzultace se žáky, kteří končí povinnou školní docházku v sedmém či osmém ročníku ZŠ z důvodu opakování některého z ročníků či se žáky, kteří nechtějí po základní škole pokračovat v dalším vzdělávání a snažím se je motivovat pro případný 10. rok školní docházky a nástup na střední školu.

Se žáky pracuji jak individuálně, tak i skupinově, záleží na problému či situaci, kterou je potřeba řešit. Další náplní práce je vedení pohovorů s rodiči nebo účast na těchto pohovorech a zároveň se účastním výchovných komisí nebo případových konferencí. Organizuji různé školní akce jako např. Romský festival, Halloween apod. nebo při těchto akcích různě pomáhám a ve škole vedu zájmový sportovní kroužek. Od letošního školního roku jsem jedním z koordinátorů žakovského parlamentu, který jsme založili ve školním roce 2019/2020.

V čem spatřujete klady a zápory působení na pozici sociálního pedagoga v základní škole?

Největší klady vidím v tom, že jako sociální pedagog nevystupuji jako autoritativní osoba (jako např. učitel), ale naopak jako sociální pedagog kladu důraz na budování partnerského vztahu se žáky, učiteli i rodiči, který je založený na vzájemném porozumění, důvěře a budování si přirozeného respektu.

Za velmi pozitivní také považuji, že pozice sociálního pedagoga na naší škole funguje již několik let, čímž se zajistila dlouhodobá koncepce založená na efektivní spolupráci mezi učiteli, dalšími odborníky školy, rodiči a žáky a vytvořil jsem si s nimi vztah, který je pro práci sociálního pedagoga důležitý. Zároveň díky spolupráci sociálního pedagoga s dalšími pracovníky ŠPP (speciálního pedagoga, školního psychologa, metodika prevence, výchovného poradce) lze poskytovat kvalitní a komplexní poradenskou činnost, která je stěžejní úlohou školy.

Kladem, ale i záporom je široká náplň práce a zaměření činností, což mi umožňuje si vybrat z velké škály činností, které mohu jako sociální pedagog vykonávat, a tak reagovat na potřeby školy. Někdy se mi ovšem stává, že práci vykonávám i ve svém volném čase. Zároveň tím, že sociální pedagog není zařazen do katalogu prací a není tedy legislativně definován obsah činností a rozsah kompetencí, může dojít k nevyjasnění rolí a očekávání od sociálního pedagoga, což někdy vede ke vzniku konfliktů, nedorozumění a k nenaplnění cílů činnosti sociálního pedagoga. Může to být způsobeno i tím, že při vykonávání některých činností zasahuji do kompetencí ostatních pracovníků ŠPP.

Co by se pro Vás změnilo s novelou zákona o pedagogických pracovnících, kde by byl již sociální pedagog řádně ukotven jako pedagogický pracovník?

Měl bych jasně stanovenou náplň práce a kompetence, tudíž bych nemusel obhajovat některé svoje činnosti (např. preventivní programy, řešení výchovných problémů žáků atd.) a ostatní pedagogové by přesně věděli, co spadá do kompetencí sociálního pedagoga. Zároveň bych jako pedagogický pracovník měl více dovolené, čímž by odpadlo každoroční řešení dovolené během prázdnin.

Sociální pedagog by byl zařazen do vyšší platové třídy, což by ale mohlo znamenat i riziko ztráty finančního příspěvku na další vzdělávání, který momentálně využívám k financování nejrůznějších vzdělávacích kurzů. Ale snad by bylo možné tento finanční příspěvek v nějaké míře zachovat.

Můžete prosím popsat spolupráci s dalšími pracovníky ŠPP?

Spolupráce s dalšími pracovníky ŠPP je velice intenzivní. Od školního roku 2019/2020 mám společnou pracovnu se školním psychologem, speciálním pedagogem a metodikem prevence, což hodnotím velmi pozitivně, protože se naše spolupráce ještě více zlepšila. Zároveň máme k dispozici dvě další menší pracovny, které využíváme pro práci s dětmi.

Někdy mé činnosti zasahují i do činnosti dalších pracovníků ŠPP. Vždy na začátku školního roku (v přípravném týdnu, popř. někdy již na konci předchozího školního roku) se domlouváme na jednotlivých kompetencích a stanovujeme si i činnosti, při kterých budeme participovat a vykonávat

je společně (např. pohovory s rodiči, některé preventivní programy, práci se třídou, psaní zpráv). Snažíme se tedy pracovat jako tým, což se nám daří.

Pravidelně se scházíme na poradách ŠPP, ale i mimo tyto porady. Sdělujeme si informace, rozdělujeme si úkoly a domlouváme se na tom, kdo co bude dělat, kdo koho bude kontaktovat, na jednotlivých postupech a krocích atd.

Děkujeme za rozhovor.

Jiří Daňek absolvoval studium oboru Sociální pedagogika na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Sedmým rokem pracuje jako sociální pedagog na Základní škole Boženy Němcové v Přerově, kde zároveň zastává funkci jednoho z koordinátorů žákovského parlamentu a členů Školské rady. Také působí v organizaci Kappa-Hepl v centrech Pomoci a bezpečí a Pomoci pro rodiny.